

Téli Balaton

Felemásan alakult a tavalyi december. Volt, aki hetekig nem látta a Napot, és voltak szerencsések, akik hetekig sütékérezhettek, feltéve, hogy elegendően magas hegyen sütékéreztek. Volt úgy, hogy 400 m-ig ért a ködtakaró, de, hogy az 1000 m-es magasság is kevés volt. Öröm volt kibújni a nyirkos szürkeségből – amint az a levelezőlistákon megosztott élményekből kiderült.

Az év végén néhány napot tölthettem el családommal Tihanyban, egy 1827-ben épült parasztházban, amit falusi turizmus céljaira alakítottak át. A kert végéből még a Balatonra is rá lehet látni, azaz lehetett volna, ha nem borít be mindent a köd.

Tihany csillagászatáról nem lehet túl sokat mondani, habár a félsziget eldugottabb zugaiban bizonyára lehet távcsövezni, de az apátsági templom díszvilágítása kétségkívül nem nevezhető csillagfénybarátnak.

A közeli Balatonfüred persze sokkal több látnivalót kínál. Augusztusban volt alkalom megismerni a Vaszary-villát, ahol a Találkozás Picassóval című kiállítás záróeseményén vehettem részt – ennek is volt csillagászati vonatkozása, de erről majd egy későbbi alkalommal. A reformkori városmag szépen felújítva várja a látogatókat, ilyenkor, télidőben persze nyoma sincs a nyári nyüzsgésnek, ami nem is baj. A Vaszary-villa most is érdekes kiállításokkal várja a látogatót, csillagászati érdekesség azonban most csak a parkban várja az érdeklődőt, egy Perseida témájú költeményt fedezhet fel az érdeklődő a Salvatore Quasimodo Költőverseny kifüggesztett alkotásai között. Tóth Bálint 1997-ben született Augusztus című díjnyertes alkotásában Perseidákról, Aquaridákról, Cygnidákról versel („...fejünk felett kigyúl a Lant főcsillaga/és kiülünk fűzágból font székekre...”). Az alkotás talán a Tapolcamedence egyik préháza előtti hullócsillagsejtelés eredménye, talán több ilyen este „integrált” élményét olvashattuk – de ez nem

Alekszej Leonov fája a balatonfüredi Tagore-sétányon.
Az orosz úrhajós 1966-ban ültette ezt a fát

is olyan lényeges. Most azonban szó sincs augusztusi estről, csak decemberi ködről.

Az utca túoldalán áll Jókai egykori villája, melynek kertjéből a csillagászatkedvelő író gyakorta figyelte a csillagos eget teleszkópjával, de alkalmanként távcsöves bemutatókat is tartott a füredi közönségnek. Akkoriban, a XIX. század második felében, még alig volt itt fa, bokor, manapság a nagyra nőtt fák-tól alig látni az eget. Most egyáltalán nem, hiszen a köd mindent betakar. Hamarosan a Kab-hegyi kilátónál talál a napnyugta – ez a veszprémi és környékbeli amatőrök kedvelt észlelőhelye is. A köd a lábunk alatt hullámzik, idefent kék az ég, szinte tavaszias az időjárás. Sajnos nem teljes a kilátás a Tapolcai-medencére, igazán építhették volna 5 méterrel magasabbra a kilátót. A napnyugta színpompás, egészen eltorzult napkorong merül alá a tejfölbbe. Egyszer csak külö-

nös alakzatokra leszek figyelmes délnyugat felé. Egészen eltorzult felhők, vagy talán hegyek mutatkoznak a horizonton, nem tudom, milyen itt rendesen a horizont, de ez egészen különleges. 10x50-es binoklival megnézve aztán kiderül, hogy valamiféle délibábot látni – hogy milyet, az kiderül a szabadszemes rovatból, most nem untatom ezzel az olvasót.

Lassan besötétedik, még megállunk kicsit nézelődni Tótvázsony fölött egy félreeső helyen. A nyugati égen ott dereng az állatövi fény. Nem az igazi a látvány, az átlátszóság sem tökéletes, de ott van, Csongor fiammal le is fényképezzük. Állatövi fény után merülés a sűrű, hideg ködbe!

Sárai Gábor és Nagy Csaba a december 29-i Galilei-esten, a Pannon Csillagdában

December 29-én már biztató hírek érkeznek, a köd kezd felszakadozni. A Magas-Bakonyba látogatunk. Irány Zirc és környéke! Megtekintjük a szépen felújított cseszneki várat, próbálunk bejutni a zirci műemlékkönyvtárba, sajnos sikertelenül. Pénzesgyörben beugrunk a Pangea-házba, ahol most gyerekcsoport vendégeskedik. Mi is itt fogunk vendégeskeni március elején, a téli észlelőhétvégén.

Innen már csak egy ugrás Bakonybél, amelynek csillagvizsgálója rövid idő alatt országos ismertségre tett szert. Ma este különleges program vár minket: két pécsi lantművész Galilei-darabokat ad el. Vincenzo Galilei (Galileo atyja) és Michelangelo Galilei (testvé-

re) műveiből hallhatunk. Nagy Csaba tájékoztatja a közönség a két Galilei közötti stíláriis különbségekről, a reneszánsz és a barokk lant közötti eltérésekről. A Pannon Csillagda kiállítótere tökéletes milliöt biztosít a produkcióhoz. Évszázados fagerendák alatt, régi távcsövek között Galilei-műveket játszanak lanton, a Bakony közepén, 2015-ben! A rövid koncert után irány a planetárium, ahol megtekintjük az Acta Galilei című filmet. Galileiről sokan, sokfélét elmondtak már, vajon lehetséges újat mondani róla? Igen, lehetséges, hiszen az idő múlásával Galilei-képünk is egyre alakul, finomodik. Lám, 2015 Magyarországn is lehet róla újat mondani. Manapság annyira kevés magyar gyártású dokumentumfilm készül, hogy kimondott öröm, ha magyar alkotóktól láthatunk valamit. Megkapó volt a film képi világa is, hajózni az Arnón, nem mindenkinek adatik meg, de bejutni a padovai Galilei-ház belső udvarára sem sikerül az egyszerű halandónak. Jó volt látni belülről ezt a helyszínt, hiszen innen végezte Galilei első távcsöves megfigyeléseit 1609/10 fordulóján. Köszönet az élményért Bárány Lászlónak és alkotótársainak!

Öreg este lesz, mire „hazérünk” Tihanyba, ahol vendégeket várunk: Kocsis Antalék jönnek át hozzánk egy kis beszélgetésre, különös tekintettel az amatőr csillagász mozgalom aktualitásaira

Másnap reggelre valóban kitisztul, a kert végéből belátni a Balaton egész nyugati medencéjét. Ez a nap már a búcsúzása, egy kis csatangolás a megunhatatlan Füreden. A Tagore-sétányon felkeressük Leonov fáját, pár lépéssel odébb Farkas Bertalan és Valerij Kubaszov 1980-ban ültetett közös fáját. Feljebb a domboldalban körüljárjuk Pálóczi Horváth Ádám házát – a csillagászatkedvelő, jó kedvvel verselő-daloló Horváthról egyszer még jó lenne cikket írni.

Hazafelé menet kis kitérővel Paloznakot is útba ejtjük. A gyönyörű napsütésben kiválóan „üzemel” Ponorai Thewrewk Aurél napórája. Elmegyünk a temetőbe is, ahol tisztelettel és szeretettel emlékezünk egykori elnökünkre.

Mizser Attila